

Snad nejpřímočařejší performanci Jana Mlčocha je v tomto smyslu *Moc* z 5. května 1977: „Mně neznámá kancelář v cizí budově. Do této kanceláře byla přivedena dívka, která nevěděla, co se bude dít. Čekal jsem ji tam s magnetofonem, fotoaparátem a silnou lampou. Po hodinovém výslechu jsem ji propustil. Z budovy odešla společně s ostatními lidmi, kteří čekali venku.“⁰¹⁴ Autorská explikace popisuje podmínky simulovaného policejního vyšetřování, které muselo být některým účastníkům akce dobře známo z osobní zkušenosti či alespoň zprostředkovaně. Tuto performanci lze vnímat jako přímou metaforu společenské reality, reinscenaci traumatických událostí, do kterých se mnozí lidé v Československu dostávali, nebo jakýsi trénink na ně. Ovšem akce nekončí jen u obrazu represe. Podstatnější než samotný výslech, jenž umělec dívku podrobil, se zdá Mlčochova konstrukce širší sociální situace dané performance. Účastníci akce jsou rozděleni na vyslychaného jednotlivce a čekající skupinu. V závislosti na podmínkách snad mohli ostatní aktéři vyslychanou dívku z její pozice osvobodit. Každopádně museli nalézt způsob, jak s ní po přestálé zkušenosti výslechu komunikovat, jak ji přimnout zpět do svého středu, jak se vypořádat s vlastní nečinností a svým svědomím. *Moc* tedy můžeme vnímat jako druh terapeutické hry, která nás může připravit na střet, ale i následky boje s aparátem totalitního státu.

Nevyřčené politické čtení performancí ze sedmdesátých let bylo inspirativní i pro umělce o několik generací mladších, kteří s danou dobou nemají žádné zkušenosti. Jeden z prvních remaků českých performancí vůbec uskutečnila skupina Rafani. V lednu 2005 v berlínské galerii Preproduction tři členové skupiny znovuprovedli *Bianco* Jana Mlčocha z roku 1977. Rafanům nešlo o akademický pokus oživit staré dílo, ale o zkoumání proměnlivosti jeho významu. Kontext společenských represí roku 1977, do kterého byla zasazena původní Mlčochova performance, nebyl v remaku Rafanů nijak zpřítomněn. Chtěli otestovat, jak se – navíc v jiném než českém prostředí – změní čtení a dosah znovuprováděného díla s ohledem na jeho politický obsah. Další rovinu pak vytvořilo hromadné provádění performance podtitulem *užitím uniformem*. Místo původní individuální akce, inscenující navysost osobní dilema doby, Rafani *Bianco* postavili jako dílo tematizující limity čitelnosti a skupinové odpovědnosti. Pro publikum v Berlíně, které okolnosti Mlčochovy akce

Jan Mlčoch, *Moc*, Praha, 5. května 1977
fotografie, dokumentace performance
majetek autora

Mně neznámá kancelář v cizí budově.
Do ní byla přivedena dívka, která nevěděla, co se bude dít.
Čekal jsem ji tam s magnetofonem, fotoaparátem a silnou lampou.
Po hodinovém výslechu jsem ji propustil.
Z budovy odešla společně s ostatními lidmi, kteří čekali venku.

SKENOVÁNO PŘED
STUDIJAI KČEL